

Megjelenik hetenkint háromszor u. m.
kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	10 frt.	50 kr.
Félévre	5 "	25 "
Évnyegyedre	3 "	15 "
Egy hónapra	1 "	5 "

Szerkesztői szállás:

belső fordulatokra 122 szám.

Kiadó hivatal:

Középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

öt hasábos garmond sorért 1-szor 7 kr.
2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés
után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Opeklik Alajosnál (Wollzeile 22.)
Haasensteiner és Voglernál (Neuer
Markt 11 szám.)
Pesten: Zeisler M. (Király utca 60 sz.)

Nyitott cikkeket

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett
a szerkesztőséghez csatolandó, kell hogy
előfizetés és hirdetés a kiadó-hivatalnál
kezeljenek.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY”

1870-ki XV-dik évfolyamára.

ELŐFIZETÉSI DÍJ:

Egész évre	10 frt.	50 kr.
Félévre	5 "	25 "
Évnyegyedre	3 "	15 "
Egy hónapra	1 "	5 "

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutcai könyvkereskedésébe) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Siréne-hangok.

¶ A ki reformpártot akar alakítani, reformot óhajt maga is — e tétel igazságát alig lehet kétségbe vonni. De a kérdés sarka: tud-e reformot létesíteni?

A „N. Fr. Lloyd” hasábjain szintegy hallani lehet: a reformvágy hullámcsapásai hogyan szakítják szét a parlamenti pártok fegyelmű sorompóit; hogyan hőmpölyögnek „feltartoztatlanul” egymás karjaiba, s bár az új párt csoportosulhatására szükséges „szilárd pont” még csak ezután lesz fel-találva, akad, ki hirdeti, hogy a „jegeczesedés gyorsan fog véghez menni.”

Ha valaki túl-reményeknek nyitja meg kebelét, ön-maga készít elő a csalódás bűtrök-poharát. Igaz, hogy a szabadelvű haladás, az elméleti felfogás szerint, a haladás „egyesülését” követelmé; sőt azt sem lehet tagadni, hogy erre a reformok terén „százféle érintkezési pont” is található. Hanem nálunk, fájdalom! sokak előtt még ma sem az a kérdés: melyik a helyes út? melyik a tapintatos eljárás? Nálunk az ugynevezett „democrata vezér államférfiak”, amott balra, odáig viszik a szabadelvűséget, hogy fölajuk vezértollával évek hosszú során át sem váltanak egy árva szót; egy másik fényes ígéretekkel haza hívott kapacitást pedig arra sem méltatnak, hogy bizalmas értekezleteikbe meghívják, a hol ily viszásságokat észlelhetni még a távolból is — hol az új reformpárt-alakító is a régi megyét dícséret, az új megtervező törvényjavaslat rovására — ott a szabadelvű pártok okvetlen bekövetkező egyesülése még távol idő kérdése.

Horn maga így szól: „democrata törvényhozás és aristocrata municipium nevétséges ellentét.” Igaz. Én is ezt vallom. De hát kérdezzük meg Tisza Kálmánt, a kinek „politikai végzéskölzei — mint H. mondja — eddigelő homályba valának burkolva”, kérdezzük meg: miért készülnek a derékbalon oly heves küzdelemre ama „névetséges ellentét” fenntartása mellett? Kérdezze meg Horn úr emagától: miért állítja az új törvényjavaslatról, hogy az „ajót és kaput tárna a reactionarius és aristocrata velleitá soknak”? holott ép az ellenzék részéről pengtetett eszmék kockázatának a nemzeti és állami legfőbb érdekeket, sőt az egyéni szabadságot is.

A „N. Fr. Lloyd” oly találóan emlékezteti Tisza Kálmánt arra, hogy nem mindenkinek adatott „a szilárd akaratához kellő erő és hatalom” is, melyekkel a „magas célokat” megközelíthesse; sőt azzal is vádolja őt, hogy „a legkedvezőbb alkalmat használatlanul engedte lefolyni”, s különösen a „nemzetiségi kérdés” színyegen létekor mulasztá el a hathatós kezdeményezést. Végül, alig palástolt gunnyal azon reményét fejezi ki Horn, hogy Tisza K. „a belreformok kedvéért annál is inkább lemond az ő elveinek azonnali megtestesítéséről, mivel ez elvek ép az ő, Tisza nézete szerint, rögtön úgy sem való-síthatók.” Ha pedig az államjogi differenciákat „egyetlen pillanatra” sem akarja hát-terbe tolatni, „hán a tisztelt pártvezér maga elvei megközelíthetetlen magaslatán akar őt állani, legalább barátait és elvtársait ne akadályozza abban, hogy a bel-átalakulás művénél derekasan közre dolgozhassanak, s így — az ő (Tisza) elveinek győzelmét előkészíthessék.”

Ez a végpassus világosan szól és mégis érthetetlen. A „N. Fr. Lloyd” 14-dik számá-

ban arról van szó, hogy a pártfegyelmű korlátait áttörte a reformár — pedig ime a 13-ik számban még csak arra kéri Horn Tiszát, ne akadályozza a munkálkodást. Az „Ellenőr” pedig ugyanekkor megadja az elutasító választ e sorokban: „Uj organumot alapítani a reformactio számára, hiú fényezés lenne, mivel a bal, az ő jelenlegi alakjában minden reformot akar, arra törekszik.” Ezt az előretörésként H. látni véli, mi nem,

De ha az ő-balközép fegyelmű korlátai már is több helyen át lennének törve, nem lenne értelme annak, hogy Tiszától engedélyt kérjenek a munkálkodhatásra; arra sem lenne szükség, hogy Horn éles tollal illusztrálja a párt félszűrségeit. Pedig hát ezt teszi, midőn így okoskodik:

„Hol vannak azok a szabadelvű törvényjavaslatok, melyeket a bal: a nemzetiségiek, a tanügy, a vallási egyenjogúság, egy észszerűbb és democrata adóreform stb. tárgyában csak be is nyújtott, nem hogy keresztül-vitelőket megkísérlette volna?” E mulasztás okát Horn abban keresi és leli fel, hogy az oppositio soraiban nagyon is gyér a tudományos és szakképzettség, a korszerű nézet, munkakedv és tetterő, és „ha holnapra valami csoda által a baloldali tagjai mind művelt, tett- és munkavágyó, szabadság- és haladásthajó, az európai civilizatio színvonalán álló politikusokká válnának: akkor: (!) a reformtörékvés általános és élénk lenne (!) a baloldali padokon; de valjon lenne-e a jelen viszonyok közt hatalmuk is ezeket keresztül vinni a kormány akarata ellenére — ha ez utóbbi a reformot akarja, nincs szüksége a bal kezdeményezésére.”

Horn a feltett kérdésekre nem-mel felel. Így maga rontja le azon állítását, hogy a reformáramlat hullámai áttörtek (t. i. balról) a fegyelmű korlátain. Mert, hogy a Deák-párt reformokat nemcsak akar, de több ilyen már törvénybe is foglalt s egész csoport törvényjavaslatot tett a ház asztalára, melyek közül többeket a bal akadékoskodás miatt — melyben Hornnak is megvolt a maga része — nem tudott maig keresztül vinni; ezt, mint köztudomású tény, senki el nem vitathatja.

A reform tehát a jobboldalon rendes medrében halad, bár a balok miatt lassabban, mint azt mi is óhajtánók, s a haza közérdeke követeli. Elismeri ezt maga Horn, midőn azt mondja, hogy a jobboldal reformerjei csak úgy és akkor (!) foghatnának kezét a baloldali szabadelvűekkel, ha ezek egyidőre megszűnnének az 1867-diki közjogi kiegyezést ostromolni. Még inkább bizonyítja a baloldali reformerek képzeleti tevékenységét az „Ellenőr”-ből vett azon idézettel: „nekünk (t. i. Tisza pártjának) nem kell a reform, ha miatta a kiegyezés kérdését csak ideiglenesen is érintetlenül kellene hagynunk; az 1867-diki mű félrelökése életkérdés Magyarországra nézve, az kell hogy az első legyen, ez az ellenzék tevékenységének főcélja.”

Horn E. maga kimutatja, hogy e czélt az ellenzék ma el nem érheti; sőt ha „az adott bel- és külvizonyok közt ma ő jutna kormányra, az 1867-ki mű tetteles elismerésével kezdené működését.”

Ime tehát Horn elismeri, bizonyítja és kimutatja, hogy az ellenzék mily kopár mezőn fecsérelt erejét. Azon magán óhajtása, hogy belreformok által kellene szellemi és anyagi erőiket kifejteni, s belállapotainkat megszilárdítani, hogy a viszonyok jobbra fordultat felhasználhassuk s így a „magas czélt” elérhessük; hogy a merev negatio mit sem ér, s hogy egyesült erővel kellene (!) előre törekedni: — mind szép és dicséretes; de mindez csak annyit bizonyít, hogy Horn-nál megvan — meg lehet az akarat a reformra — de nincs meg hozzá a „hatalom, a tetterő”, vagy is: még nincs pártja; a meglévő ó-balközép pedig ma is nyíltan csak a megtervező törvényjavaslat nyakára feni a kardot, de komolyan nem lát a reformhoz — nem törte át a fegyelmű korlátait, és a mi legtöbb — nem hallgat az új, és édesen hívó szóra.

A végtanulást az, hogy Hornon kívül többen is óhájthatják a baloldalon a reformot, de tettekkel még mindig késnek azt az ország színe előtt tanúsítani és nem

igen hallgatnak a „N. Fr. Lloyd”-ra, ki a reformerek fusioját sürgeti, tevékenységre int, s a munkaidő eljöttét hirdeti: — hanem eddigelő, úgy látszik, a pusztába hangzanak el a siréne-hangok.

A népmivelés előmozdítása felső székely székeinkben, különösen Csikban.

Gyergyó, június 8. 1870.

III.

Gazdasági néptanodára mulhatlan szükségünk van, felette sokba ez sem kerül. Ez intézet csak oly terjedelemben tűzi a gazdaságot, mint a nép, körülbelül 24—30 holdon, olyan eszközökkel, melyeket a nép könnyen megsemmisíthet vagy maga is megcsinálhat; nem foglalkozik sok theoriával, a gyakorlat itt a fő. Ily gazdasági tanodát állított miniszteriumunk Hradeken Felső-Magyarországon. Itt az ifjú a felső népiskolában szerzett ismereteit tovább fejleszti s azokat az alkalmazásban megtestesítve látja; itt nem tanulja könnyvbl a gazdaságot, hanem meg kell hogy csipje a kapa nyelét, nem szokik el a dologtól, nem lesz kapa-s kaszakerülő, átka a családunk s terbe a társadalomnak. Az ily tanodában az ifjak együtt laknak, együtt dolgoznak a hosszú nyári napokon, együtt töltik a hosszú téli estéket, valami házi foglalatossággal, kosárkötéssel, kalapfonással, faragással s más egyebekkel, közbe-közbe szivnemesítő történeteket mesélnek, majd tanítóik beszélnék egy-egy történetek a gazdasági életből, majd hasznos oktatásokat közbe; tanító, tanuló egy kis családot képeznek, melynek tagjai együtt dolgoznak, együtt vigadnak, egyszóval a nap minden óráját együtt használják fel. A népgazdasági tanoda főérdeme, hogy az ifjú nem csak tanítatik, de neveltetik is, még pedig azzá, mivé lenni fog, t. i. egy értelmes, szorgalmas földmivelővé.

Oly ifjút, ki jó eredménnyel elvégezte a felsőbb néptanodát és gazdasági tanodát, nyugodtan bocsáthatunk a szülői tűzhely mellé, nem fog az terhére lenni szülőinek, de legjobb segédjük lesz; nem lesz egy dologtól elszokott, sorsával elégedetlen ifjú belőle, hanem vig danolással bajtja ökreit a barázdán, s ha kell, jó kedvvel tartja az eke-szarvát; nem átkozza meg rosszát, hogy miért tanult annyit, s mégis földmivelővé kellett lennie, de áldja s Mindenhatót, hogy erőt, egészséget adott munkálkodhatni. Gyönyörködik saját kezemunkájában, gyönyörrel legelteti szemeit a rengő kalászon s hátát ad mindezekért a jó Istennek, s ha maga gazdája lett, hálás szívvél tér családjá körébe, együtt örvendek az áldáson, együtt mennek a templomba, kezeiken vezetve gyermekeiket, kiket apjuk önkéntesen viend a tanodába, tudván, mennyi jót, mennyi boldogságot kaphatnak annak, hogy ő is ott tanult. Ezekből lesznek községtünk példányképei, s ha valamelyiket a közbizalom előjáróvá teendi, birni fog azon képzettséggel, hogy annak emberlét meg is felelhessen. Ez a különbség egy felsőbb néptanodát és gazdasági iskolát végzett és egy gymnasiumot végzett földmivelő közt! A népgazdasági intézetben az ifjút munkás, szorgalmas s értelmes földmivelővé képezni; itt lehet hasznos foglalatosságokra tanítani, nem a gymnasiumban és realiskolában. Figyelmébe ajánlom ezt nemcsak Háromszék bizottmányának is. A bizottmány realiskolát kíván állíttatni, oly módon, hogy az ifjak kézműfaragást is tanuljanak. Jó a szándék, de el van véve az út. Más a realiskolának a célja, más a szervezete is. A realiskola a modern társadalom szülöttje, nem tanít ez senkit semmiféle mesterségre vagy iparagra, hanem csak azon általános ismeretekre oktat, melyekre egy művelt polgári osztálynak szüksége van. A realiskola valóságos polgári intézmény s csak ott virágozik, hol polgárság van; nem a köznép számára van ez, hanem a polgárság számára, s nem a nép életét tartja szem előtt, hanem a polgárságét.

A segélypénz adományozásánál két szempontot kívánok figyelembe tartani:

1. Segélypénzt a néptanodában csak jó tehetségű szegény fiak nyerhessenek, kik a tanodától távol lakván, nem tudják magokat fentartani; helyt lakóknak segélypénz ne adassék.
2. A segélyezett ifjak átvehessenek a gazdasági tanodába, megtartván a segélyt. Ezekbe foglaltván szerény nézeteim; szivesen terjesztém elő csekély tapasztalataimat e téren, távol az ügy folyásától s legnagyobb örömem lenne, ha a székely nép boldogságának megalapításához ha csak egy porszemmel járulhatnék én is.

Andrássy Károly.

Tisztelt szerkesztő úr!
Engedjen becses lapjában e néhány sornak helyet.

„Hasonló fegyverekkel kell küzdeni: kard ellen kardot, esel ellen eselt — — — kell használni, a csalárdtság ellen nem nyíltsággal, a bűn ellen nem érényvel, a szemérmertlenség ellen nem szelidséggel, az ostobaság ellen nem ildommal kell föllépni. Nem szabad mindenkit kimélni: hogy barátaink lehessenek, kell hogy ellenségeink is legyenek.”
Börne.

A „Kol. Közlöny” 67-dik számában közreadott „Igyentelen egyéni nézet a Királyföld rendezéséről” című cikkemet a „Herm. Ztg” kolozsvári levelezője azzal véli megozafolni, hogy az ostobaság és gonoszság vegyülékének mondja, mi föllött nem tudta mérgeződjéke, vagy hahotára fakadjon.

Én az ily hatalmas érvek ellen nem harcolok. Azonban egyelőre azt tanácslom öklémnek, ne tegyen kárt egészsége „egyetemé”-ben a haragra lobbanással, — a kacagást meg halassza későbbre, hogy utoljára és így jó kacaghasson.

Hogy az általam változt rendezési terv a „Bote”-val egyesült „Herm. Ztg” híveinek nem tetszik, értem; oka, hogy nagyon különbözik azon „legostobább” tervezettől, melyet az egyetem Schmerling szárnyai alatt és Schmidt Konrád vezetése mellett készített volt.

Hanem azok a szép, aranjuzi napok eltűntek és — bármily forrón óhajtsák némelyek a királyföldi országgyűlést — soha sem fognak többé visszatérni. Alig hiszem, hogy valaha találkozzék magyar parlament, mely a hajdani „desertum”-több „peculium” földjébe ültesse el a magyar állam felbontásának sárkányfogait. E fölől, bár meenyit mérgeződjék is, avagy kacagjon a közöttünk singes komoly arccozal és kalappal sétálgató szász úr, — erős meggyőződésem, hogy ez nemcsak az én egyéni nézetem.

Belügy.

A határörvidék polgárosításáról a „Zukunft” írja, hogy Andrássy gróf határozottan megtagadott minden engedelményt, míg a varasdi két ezredet is fel nem oszlatják. Ezzel a közös hadügyminiszter egyetért ugyan, de bizonyos feltételek mellett, milyenek a vasúti munka mielőbbi megkezdése, a többi 12 ezred polgárosítási módzatainak azonnali meghatározása, Könyg ezredes reformjainak életbeléptetése s kimondása annak, hogy jövőre mind a 12 ezredet egy egésznek tekintik s polgárosításuk egyszerre és nem darabonként fog megtörténni.

A „Zukunft” e nehézségekkel szemben nem biszi lehetségesnek, hogy a határörvidék tetteles működéshez fogjon, s ajánlja, hogy vessen magát az anyagi térre, a nemzetgazdasági érdekek emelésére, mert csak így lehet szabadabb.

Magyar országgyűlés.

A képviselőház ülése június 17 én.

Elnök: Somssich Pál.

Jegyzők: Széll Kálmán és Jámor Pál.

A kormány részéről jelen vannak: gr. Festetics György, Rajner Pál, Kerkápoly Károly miniszterek.

A múlt ülés jegyzőkönyvének észrevétel nélküli bitelesítése után elnök bejelenti Drágffy Sándor, a váci kerület képviselőjének elhunytát. A ház jegyzőkönyvileg sajnálatát fejezi ki, és felhatalmazza az elnököt, hogy új választás elrendelése iránt intézkedjék.

Elnök bemutatja még az ugynevezett Mezőségben fekvő községeknek kérvényét a kolozsvári vasútvasárhelyi vasútvonal meghatározása iránt; ugyanezre vonatkozó kérvényét Sz. Miklós, Apahid és Kara községeknek.

Miudezen bemutatott kérvények a kérvényi bizottsághoz utasíttatnak.

Rajner Pál belügyminiszter: A tiszai-vidéki rablók által megzavart közbiztonság helyreállítására megállapított intézkedéseknek befejezésére póthitel szükségé forogván fenn, eziránt törvényjavaslatot nyújt meg, melyben az indokok és a számítás az eddig megszavazott összegekről befoglaltatnak.

A törvényjavaslat kinyomtatása elrendeltetett. A képviselőház ezek után napirendre tér. Felolvastatik az állandó központi bizottság jelentése az érsekújvár-trencsényi (éjszaknyugoti) vasútvonal iránt, továbbá a Pesten építendő posta-és távirdeépület iránt; végül a pénzügyminiszter által benyújtott és a budapesti lánczhíd megváltása iránt

a magyar állam és a láncbirtoklás között kötött szerződés jóváhagyásáról és becsikkelyezéséről szóló törvényjavaslat tárgyában.

E jelentés, némi módosításokkal a javaslat elfogadását ajánlja. A képviselőház ezt tudomásul vévén, az ülés eloszlik.

A szerb congressusból.

A sajtóságos menetű gyűlésf. hó 9. és 10-én tartott üléséről a következőket írják:

Kétséget sem szenved, hogy a congressus tulzolt magatartása már is némi reakciót kezd támasztani, nemcsak a nép között, hanem saját kebelében is. E jótékony fordulat előjelei a fent mondott ülésekben bár szerényen, de mégis figyelemre méltóan mutatkoztak. A f. hó 9-ki ülésben ugyanis elkezdődött hosszú vita után megkötött a szervezési javaslat utolsó pontja, mely a jövő congressusok székhelyének Ujvidék városát nevezi meg, és e czikk helyett elfogadtatták Pulyó képviselő indítványa folytán egy új szövetség, melyben az van mondva, hogy „a congressus időnkénti székhelyét a congressus maga fogja meghatározni.” A széles párt a megveretésénél nem csekélyebb jelentőségű a 10-én szenvedett. Subotics, Miletics és még mások kimondhatlan szívóssággal és felerőtülte küzdtek vele a mellett, hogy az egész szervezési javaslat rögtön harmadikban olvassék föl és haladéknél fogadassék el. Subotics a gyűlést elrémítéssel ispeculál, midőn hatalmas pathosszal a congressust figyelmezteti, hogy ő csak e perc ura s nem tudhatni, mit mindent hozhat már a jövő pillanat.

De mind e fogás ez egyszer nem használt, még maga Stojkovic püspök is valabára rövid időre kivetkezvén szokott hallgatóságából ajánlotta, hogy a szövegen levő tárgy fontosságánál fogva, mielőtt a congressus véglegesen megkötne kezét, a javaslat nyomattassék ki, a tagok közt így kinyomatva osztassék szét s csak a legközelebbi ülésben döntsék el. Hason értelemben szolt Grucics püspök, erre nézve formulázott indítványt a följelprén s csak is az ő ékes szólásának köszönhető, hogy miután az egyszerű szavazásnál az eredmény kivehető nem volt, névszerinti szavazással 29 szavazattal 8 ellen indítványa elfogadtattott.

A jövő ülés a pünkösdi ünnepek miatt az első alkalom csak jövő szerdára tüzett ki, s így még mindig volna idő, hogy a püspökök és a congressus egyházi és conservatív tagjai, bár későn, de mégis elég jókor erőlyes lépésről gondoskodnának, hogy még az utolsó percében is a congressus működését más utakra tereljék. Igaz, hogy én — ugymond tudósító — részéről tapasztalván ez eleni eddigi magatartását, azt még elhatározottságra képtelenség hiszem.

A tegnapi ülés egyéb mozzanatai csak másodrendű érdekek birtak, felolvastattak először a tárgyalások folyama alatt keletkezett újabb módosítványok s ezek kivétel nélkül elfogadtattak. A mi a javaslat 19 pontját illeti, mely a kormány-nak egy praclusiv határidőt szabott ki a congressus határozatainak megértesítésére, de ez el nem fogadtattott és a bizottmányok újabb szövetezés végett átadatott, most az újabb szerkezet szerint, melyben 90 napnyi határidőt tüz ki, szintén elfogadtattott. A táviratilag közölt tiltakozás még a

kongressuson be nem jelentett, de már most is nagy zajt üt, mert az első manifestáció ily értelemben és plane oly vidékről, s azok által küldött bé, kik a tavalyi kongressusra magát Mileticet választották volt meg képviselőnek; jelentőségét növeli még azon körülmény is, hogy a határvidékekről származik, e földön honol pedig a szerb elem legerősebb és legszámosabb faja.

A tiltakozás különösen a javaslat azon pontjai ellen van irányozva, melyek a patriarchatus méltóságát csökkenteni, részben egészen megsemmisíteni törekusnek. Az otchani határvidéki ezred kimondja, hogy ő a nemzet által szabadon választott patriarchában fogja mindig nemcsak az orthodox egyháznak, hanem a király után a nemzetnek politikai fejét is tisztelni, s csak is attól várja mindazt, mi a szerb nemzet javára és jövő jólétére szolgálja fog.

Hatósági élet.

Sz. Régen, jun. 15. 1870. — (Tordamegye évnegyedes bizottmányának gyűlése Sz. Régenben június 14. és 15-én.) A megnyitóbeszédet főispán ő maga körülbelől következőleg végezte: Tagadhatatlan, hogy csupán a nyilvánosság ellenőri egy alkotmányos nép alap- és szerzett jogait, s e nyilvánosságban van megadva garantiája nemzeti szabadságunknak, a közvéleménnyel támogatott nemzeti érdekeknek, de különbözik az oly vélemény nyilvánítása, mely nem a közügyekre vonatkozólag tétetik, hanem egyes személyes kifakadások miatt terjesztetik el a könnyebehívó protestánság között.

Ezután alispán Miksa adta elő megyénk közigazgatására vonatkozó jelentését jeles szakavatottsággal, mely jelentés gazdasági, kereskedelmi, ipar és egészségügyi ügyek érdekében méltó helyet érdemelne valamely lapban, hol azt helyszűke engedné.

Olvastattak a leérkezett kormányi rendeletek és a testvér törvényhatóságok átiratai. Végül a mezőrendéségi szabályok megalkotása és módosítása iránt kinevezett bizottság terjesztette elő javaslatát; mi tetszéssel fogadtattott, bár nekünk rég óta vannak kibocsátott mezőrendési szabályaink; hanem e statutum sem lesz törvényhatóságilag fölösleges, ha oda gondoljuk, hogy mi egyébutt lehetséges, itt nálunk nem, hol feles számú marhát tartunk, s így az ezek feletti felügyelet is gondosb szabályozást igényel; ez igazolja a külön rendszabályok szükségességét.

Kevés fontosabb ügy lévén, a gyűlés ma délelőtt minden tárgyat elintéztvén, korán bevégeztett.

Hálás megemlést érdemlő cselekedet képen legyen fölemlítve a jelen bizottmányi gyűlés alkalmából tett eljárása főispán ő magának, ki helyiség hiánya miatt meg nem tarthatott főispáni ebéd helyett a helybeli ev. ref. templom építésére 100 forint ajándékozott. Fenyvesi.

UJDONSÁGOK.

(—) A magyar kormány rendelete folytán a „Deutschländer és Cohen-czég 400 drb. remonda lovat tartozik állítani a honvédlövasságnak a nyári gyakorlatokra. A lovak vásárlása már e héten elkezdődik, s egy hónap alatt el kell végződnie.

Jenához láncolja a tudóst, ki merészen méri a csillagok forgásait, mikép kielégíti az egyszerű német paraszt korlátolt igényeit, ki egy tehénével mélézva szántogat...

A városi lakok legnagyobb része az ipar-fűző osztályhoz tartozik. Bár helyzeténél fogva Jena, a világforgalom nagyobb piacaitól egykissé el van zárva, még is ipara az újabb időben lendületet nyert, mit az iparosok növekedő száma is tanúsít. Van szivar, posztó, és zongora-gyára.

Templomai közül legfigyelemreméltóbb a Mihály temploma, a város védezentjéről, Mihály arkangyalról elnevezve. E merőben goth izléssel épült templom negyedfél századnak zivataros nyomai igen jól látszanak. Bann a templomban Luthernek képét láthatni.

Nevezetes még a piacon János Frigyesnek ércből öntött szobra, mely a nagy fejedelmet, mint hithűt ábrázolja, jobb kezében barci kard, baljában nyitott biblia. Ezen emlék-oszlopot — melyet a hálas alattvalók emelének — évek múltán szétrombolja az idő vaskeze, de azon emlék, melyet a nagyfejedelem az egyetem alapításával önmagának emelt, örökre élni fog, mert ez emlék „est monumentum aere perennius.”

A városnak nyugoti részében a csillagvizsgáló torony kerjében Schillernek mellszobra látható. Schiller 1789—99 ig jena tanár s ezen kert tulajdonosa volt. A kert délyugoti részében arnyékos fák alatt egy kővön felvéve olvasható: „Hier schrieb Schiller den Vallensteiu 1798.” Azon kívül van még a kertben egy megrogált kőasztal, melynél Schiller és Götthe egykor a német Bacchus gond-űző poharát töltögtették.

Ámde a mi Jenának magas jelentőséget kölcsönöz, nevét híressé s magát keresetté tevő, az az egyetem, mely Németország 29 egyeteme között tekintélyes állást foglal el. Első sugarai a rombolások és dulusok szakain a reformatori korszakban törnek át, s három századnak világítanak. Az

(—) József főherceg e hó 13-án Kőszegen az ott állomásozó 75 dik honvédszázalaj felett szemlést tartott. A főherceg teljesen meg volt elégedve. Este nagyszerű fátylasmennettel tisztelték meg, mely alkalommal Pontelly tanár sikerült beszédet mondott.

(—) József főherceg ismét több magyar könyvet rendelt meg a belga királynő számára. A többi közt József és Jókai minden munkáit.

A vasútmegnyitási ünnepély rendezése végett összehívott értekezlet mult vasárnap elhatározta, hogy a Kolozsvára nézve korszakot alkotó ez ünnepnek a nyeresemény nagymérvű fontosságához és városunk tekintélyéhez méltóan leendő megülését ajánlandja a városi képviselőnek, melytől egyszerűsággal a költségek fedezésére bizonyos összeg megszavazását kéri. Az ünnepély részletei később fognak megállapítani, mi végett egy programkészítő szűkebb bizottság küldetett ki, melynek kötelességévé tétetett, hogy munkálatát mielőbb adja be. Lesz banquet, világitás sat. sat. — A megnyitásra a vendégek július 15-én gyoravonaton és pedig esti 7 órák érkeznek. A megnyitás alkalmával, mint halljuk, a szótani töltés mellett fényes táncvirágokat fognak rendezni.

(—) Színházi hírek. Felekék nem jönnek, de jön Prielle Cornelia és Szerdabelyi Kálmán, kik szintársulatukkal együtt Maros-Vásárhelyre is elmennék. — Miló román szintársulata is váratik e hó végére.

„Csak azért is! még a kút fenekén is!” Szól a mondas és követi * * jegyű újdonság a „M. Polgár” mult számában, hol váltig a mellett kardoskodik, hogy a strichnin nem tartozik az erősebb mérgek közé, s megérjük, hogy máholnap 100 aranyat ígér (de nem ad) annak, ki az ellenkezőt bebizonyítja. No, az igaz, nem is lehet minden mérget oly gyilkoló, mint némely embernek és munkának a széngöz.

A helybeli iparos ifjuság tegnapelőtt tartá meg jünialisát a „rózsáligetben.” E mulatság meglepően sikerült. A mulatóhely a szó szoros értelmében zsufolva volt, s oly sörösen kivilágitva és díszítve, hogy az eddig hasonló vigalmak között, méltán felülmúlt okozhatott. Fesztelenség nélkül nyert ottan kifejezést a jókedv és zavartalanul tartott késő estig. Mint érteztülve vagyunk, a nemes cselokra (honvéd menház és sétatér szépítése) is tetemes összeg gyűlt be.

Beküldetett szerkesztőségünkhez az ev. ref. főtanodai emlékkönyv, 1869—70 dik tanodai évrre, összeállította tanvezető Kócsi Károly. E szerint összesen 565 tanuló van jelenleg főtanodánkban; tanár, szak- és osztályvezető 29, ellenőr 1. Az énekkar 36, a zenekar 24 személyből áll.

Tegnapelőtt tartá meg az ev. ref. tanoda ifjusága zene- és ének próbáját az oskola udvarán. Az ünnepélyre díszes és nagy közönség gyűlt egybe. Az ott előadott egyes darabokat, ugy az egész tekintve, igen szép eredményt jegyezhetünk fel.

(—) Lapunk mult számában közölt és a hidkapu lebontására vonatkozó hírtökkel kapcsolatban, illetékes helyről vett tudósítás alapján, megemléjtük, hogy a hidkapu körül egybegyűjtött köhalmozok eddigelő azért nem hordattak el, mert azokra a bekövetkezendő hidépítés alkalmával ottan szűkség lesz, az építkezés pedig a miatt késik, mert míg a Kis Szamos árkából a vizet el nem veszik, nem foghatnak hozzá. Azonban a n.-várad kolozs-

vári vasútvonal megnyitására az is elkészült. Fílep Sámuel derék polgármesterünk erőlyesen működik ebben.

A sétatér érdekében. Többektől következő felszólalást vettük: Sajnosan tapasztaljuk, hogy a sétatéri padokat, melyek nagy fáradsággal és költséggel állítottak elő, pajzán kezek kíméletlenül illetik, azokat nem csak rongálják, hanem, gyakran minden jobb izlést sértő szavakat firkálnak azokra. Ennek meggátlása végett felhívjuk a rendőrség figyelmét és kérjük, hogy az illetők ellen a legnagyobb szigorat alkalmazza. Egyuttal a szülők, mesterek- és tanítókat is felkérjük, hogy ne sajnálják befolyásukkal ezeknek megakadályozására törekedni. Több en. — Sajnáljuk, hogy ily felszólalásnak kell lapunknak helyet adni, azonban reméljük, hogy nem marad hatás nélkül.

M.-Szt-Pálon (Kolozs megye) f. hó 18-án nagy tűz volt; 12 házat hamvasztott el minden gazdasági épületeivel együtt.

3013.—1870. Alsó Fejérmegye közönsége, főispán mgos Pogány György úr mai napról, 916. eln. szám alatti felhívása folytán, rendes évnegyedes közgyűlést Nagy Enyeden, a megyeház nagytermében, folyó évi július 5-én délelőtti 9 órák fogja megkezdeni. Tárgyai lesznek: törvények kihirdetése, felsőbb rendeletek tárgyalása és egyéb keblí és közérdektű ügyek elintézése. Midőn a megye tisztelt bizottmányi tagjai e gyűlésre ezennel meghívottak, értesítettnek, hogy a közgyűlés elé tartozó ügyek tárgyalásának előkészítésével megbízott állandó bizottság, a közgyűlést megelőző két napon, délutáni 3 órák a megyei tisztés tanácsstermében tartandja értekezleteit, melyeken a bizottmányi tagok jelen lehetnek. Nemes Alsó Fejérmegye tisztésétől. Nagy Enyeden, 1870. június 18-án.

Dobokamegye állandó bizottmányának folyó évi 2 dik évnegyedes gyűlése megtartására jövő hó 7-dik napját tűztvén ki, arra a tisztelt bizottmányi tagokat ezennel meghívom. Szamosújvárt, június 17-én, 1870. Megbízásból: Rettégi Samu, főbíró.

(—) A n.-szebeni honvéd főtisztú iskola bezárattott. Jun. 16-án búcsúztak el a tiszturak a vizsgálatokat felügyelt Graef honvédtábornoktól, ki lelkes beszédben fejezte ki a tapasztalt eredménynyel való megelégedését, s a zászlóaljajkhoz siető tiszteket arra inté, használják az imént gyűjtött szaktudományt a Király és Haza javára csempatoszályaiknál s vigyék el közbük ama simulékony és ildomos magaviseletet, melyet ők N. Szébenben a sorhadi bajtársak és polgársággal szemben tanúsítottak. A honvédtisztúkt Edényi Lipót őrnagy vezette el Reichetzer tábornokhoz is. Végül elbúcsúztak a tanítványok tanárúktól, Edényi őrnagytól; a szivélyes búcsu megható volt: az őrnagy szivhez szóló hosszas beszéde alatt elérzékenyültek az iránta benső vonssalommal viseltető tanítványok, az elválás miatt szomorúság árnyalta be a harcosok marczona arczeit, nem egy-egy ült könny a szemében. A n.-szebeniek is sajnálják a derék honvédtisztek eltávozását.

Stein Náthán a miniszterelnökségnek 3000 forintot adott át a honvédrokkantak számára, s a közlekedési miniszteriumnak szintén annyit oly ifjak segélyezésére, kik kiképzetésük miatt kül-

tártól örökre elszakíthatlan. Feleslegesnek látom tehát, a magyar könyvtárak további gyarapítását, annyival is inkább, mert a német irodalom kincsekben gazdag mezeje csak nem kimeríthetlen, mindig hagyván fel maga után bizonyos tenni valót. Azok a könyvek tehát, melyek egyes adakozók szivességéből még most is folynak be ide, bizonyára jobb szolgálatot tennének valamely szegényebb sorsu hazai intézetnél.

A mi végtül Jenát és határát fénykeretezi: az gyönyörtűl vidéke. A hegyeken és völgyeken egyaránt elszort, békés német faluk, helyenként hatalmas erdőségek köztül kiemelkedő váromladedekkel, a székelőföld tájához teszik hasonlóná. E vidék fénypontja a Jenától órányira fekvő Gleisberg. Csak fáradságos mászás után jutható a tetőre, honnan gyönyörtűl kilátás nyílik Dornburg és Jena köztül a Saale pompás völgyére, melyet itt weimari Svájcznak neveznek, és az 1608-ban nevezetessé vált csata mezőre. Feont a tetőn a középkori regényesség szétrombolt nyomai láthatók: magas falak széles ablak üregekkel s hajdan lakható termei az erős férfiaknak. A nemes de „csaszártalan” időkben elfajult Guizberg uraknak családjá honolt itt, miglen habsburgi Radolf ércekezes lesújtá s e vár romjai alá temeté őket. Az 1806 év szomorú napjai és az 1815 év harozias tényei mellett elmesélgetni szokta az öreg nagy-apa s bosszu teli estéken szendergő nókái körében, a romba dült váraknak büs történetét.

Legvégtül curio:snaképen szabadon megjegyzem örvendeten tudomásul, hogy hazánkban hatalmas érltktetésai s mivelődés esatornán szétterjeszték ide is a magyar nemzet bírt, s ha nemzeti üllözetben jelentük meg az idegen népség köztül, nem kisérnek többé mint utcai komédiást, hanem még a mellettük elhaladó kis gyermek is a tudás némi önrzétével mondja, hogy „ez is magyar.”

Biró Albert,

TÁRCZA.

Jena és az egyetem.

Nem emlékszem, hogy Jena egyetemével valamelyik lapnak hasábjain ismertette lett volna, pedig csak pár évtized alatt több, mint 200 magyar nevet mutatják fel az egyetemi jegyzőkönyvek lapjai. Szabadjon tehát néhány ismertető szót kockáztatnom...

Jena — a weimari nagyhercegségben fekvő város — azon időknek köszöni eredetét, melyben a vend törzsek egyik ága a Saale partjain letelepült. Kezdetben — a legrégebb okiratok szerint — Genea, Gene nevet viselt. A 13 dik század után Jhene és végül Jenének neveztetett. E név szláv eredetű kiirtott erdő helyét jelent. A 15-dik századig külömböző urak birták Jenát, mignem 1485-ben, a lipcsei osztozás alkalmával a szász uralkodóház ernesti ágára szállt, s azon időtől fogva ennek hatalma alatt áll. Jelenben 8000 lakóssal s mintegy 500 házzal bír. Bel és kül-vároara oszlik. A külváros már természeti fekvésénél fogva is ajánlóbb külvölvel bír, de a bel városban az építészet legéregkialtobb mesterműveit (?) találhatni. A százados épületeknek ódon szerű csoportjai közé nevetésesen vágyl, az újabb időkben egymásra halmozott hegyak tarka serege, keskeny utcák és kicsiny sikátorok által részekre szaggatva. Mentől inkább megvonta azonban anémet gazdálkodó ész az építészetből a jobb izlés követelményét, annál gazdagabb Jena és határa a természet változatos szépségeiben. A nagy kiterjedésű, művésziileg berendezett kertek; odább a thüringiai erdők végső szálainak lábai alatt elfutó róna s a csendes Saalának átlátszó tüköre mind oly jólvevőleg hatnak az unalmas télnek napjai alatt elborult kedélyvilágra. Ebben rejlik talán azon tüverő, mely épen egy

földre mennek; végül 1000 frtot a Kisfaludi-társaságnak ez alapítke gyarapítására.

(—) Az itt székelő erdélyi bányagazgatóság ujonnan kinevezett főnöke pénzügyministeri osztálytanácsos Belházy megérkezett.

□ Vastag György, jeles festőnk, ki művésztévé a bécsi műértők figyelmét is magára vonta, városunkba érkezett, hol huzamosabb ideig fog maradni családja körében.

(—) Híre járt, hogy Bihar megye több községében marhavész ütött ki, azonban a mint onnan tudósítanak, e bir nem való. Nehány marha dögölt ugyan el, hanem az orvosi vizsgálatból kint, hogy lépfene miatt. E szerént a n-váradai országos vásár meg fog tartatni.

□ Mint Indiában, Weindorf német falu közelében az erdőben, egy magas fa tetejére temettek el egy gyermeket, kinek hulláját nem rég fedezték fel.

— Az „Alföld“ írja: Az erdélyi vasúton június 15 én este 10 óra körül, a második és harmadik őrbáz közt, Mikalaka község alatt fekvő átjárónál, egy kavicsbordó vonat 17 darab lovat lepett meg a vonalon. Azon időben bajtattat be ugyanis a ménes az átjárón keresztül a faluba, és nagy része már át is jutott azon, midőn a vonat közeledt, a korlátok a távol fekvő őrbázból, az őrszektők sodronyok által egyszerre lezárattak, s az azon pillanatban a korlátok közé szorult lovak az előrobogó vonat által egy csomóba szorítva, összezuzattak; csakis egy vagy kettő menekülhetett jelentékeny sérüléssel, a többi mind ott veszett. A vonatból a tender, ez volt elől, a mozdony és egy teher szállító waggon a sinekből kiugorva, az ut mellett nyuló árokba fordult. Emberélet nem esett áldozatul, mintán a gépészeknek sikerült még idejében leugorni a kisiklott vonatról. — Tegnapelőtt délután igen sokan mentek ki a szerencsélenség helyére, mely mintegy negyed mérföldnyit távolra esik a vároستól. A lovak eltakarítottak egy gödörbe, — borzasztó volt látni azon iszonyu pusztítást, melyet azok a vonat élén baladt tender elkövetett. A felfordult mozdony és tender tetemesen megrongálva, a waggon pedig egészen szétzúzva fektűt az ut mellett fekvő vízzel telt árokban.

(—) A pesti új vállalatok statisztikája, mint azt egy szaklap összeállította, mutatja, hogy a közlebbi 2 év alatt nem kevesebb mint nyolcvan kilenc új részvénytársulat alakult, ugy hogy, míg 3 év előtt alig volt 10 vállalat, most van 99; ebből pénzintézet és biztosító 25, közlekedési 9, malom és serfőzde 16, nyomda 4, hordó, gép, gyertya, kő, olaj, fűveg- s más iparvállalat 26, bányaköszén, téglagyári vállalatok 19.

* Verok János szemlalom építőmester oly szerkesztő szemlalmot talált föl, hogy minden szél nélkül folytonosan örül négy pár köre. E napokban Jasabffy Todor kúpai földbírtokos új malma számára készítet el ily malmot, s mint nekünk írják, a mű igen sikerült. Az ily szemlalom építésére az illetővel Kupán értekezhetni.

□ A jegestengeren, Hammerfestből Spitzbergen és Nowaja Semla felé évenként nagy szerű expeditio indul ki vadászatra. Ezen vadászatok nagyszerűségéről következő adatok vannak felépítve: 1869 ben 27 hajón 268 ember indult vadászatra s következő zsákmány volt: 303,064 font rosmárbor, 43,834 darab fokabőr, 1,933 tonna halzsir, 41,760 font sózott szalonna, 2,625 font rozmárfog, 41 fehérméde. Ezek összes értéke 44,778 tallérra becsültetett.

(—) Golyózápor rémitette közlebből Pesten a Danjanics-utca lakóit. A honvédek ugyanis akkor tartották gyakorlataikat a polgári lövöldében, melynek várfala nem egészen magas. Kedves mulatsága lehetett az ottan lakóknak.

□ Kölcsönös bizalom. A zugligeti lövonatu vasúton történt a következő esetepeté: A vezető kiszakítja könyveskéjéből a zöld jegyet; egy nem rozsz kinézést, de boros fejű fiatal ember kiveszi tárczájából a jegyváltásra szükséges ezüst hatost. A vezető a fiatal emberre, ez meg amarra néz: „Kérem a pénzt“ — mondá az előbbi. „Kérem a jegyet“ — az utóbbi. És ez így tartott mintegy öt perczig. Mielőtt tetlegességre került volna, a publikum közbe lépett. Végre is a vezető engedett. Átadta a jegyet s kapott érte pénzt.

(—) Megörült egy kárpitos segéd Pesten és fixa ideája a szerencsétlennek, hogy ő Sámil a cserkesz vezér.

(—) Több lap azon hirt közölte, hogy József főherczeg Deák Ferencz részére két szobát ajánlva fel nyári lakásul a Margit szigeten, Deák Ferencz butorait tudtan kívül odavitette s Deák Ferencz már most a Margit szigeten lakik. Ezen hírből csak annyi igaz, hogy József főherczeg két szobát csakugyan felajánlott Deáknak a Margit szigeten, de ő, országos teendővel annyira el van foglalva, hogy még nem volt ideje a főherczeg kitűnő vezéregzeretét élvezni s folyvást Pesten lakik.

(—) Charles Delinas francia régész jelenleg Pesten idős, mint Henszlmann vendége. Ő az ismeretes „Extra Hungarum non est vita“ uak egy variánsát közlé. Ugyanis a 13 dik században Vnlars de Honnecort építész, ki sokáig tartózkodott Magyarországon, egy általa irt könyv mottoján ezt használta: „Quand je estoie en Hongrie ie vis.“

(Csak akkor áltem valóban, mikor Magyarországon áltem.)

(—) Xántus János gyűjteményei nagyon szépen gyarapodnak. Borneoi gyűjteménye már egymagában óriás, s mit eddig összesen gyűjtött, már útször nagyobb, mint az egész Novarra-gyűjtemény. Valószínűleg szeptember hó folytán hazánkba visszaérkezik.

(—) A királyné ebei. A „P. Lloyd“ egy újdonságában állítá egyszer, hogy a királyné kedvenc ebe Brémában született s onnan szállíták Rómába, hol a királyné akkor tartózkodott. Erre vonatkozólag felszólal közelebből Estig, lemergi eb- idomló „Schwäbische Mercur“-ban s következő komoly komikus helyreigazítást teszi: „A magyar királyné kedvenc ebe nálam született, én küldtem azt a királyasszonynak. Az eb szülei és testvérei most is nálam vannak, az eb fényképet pedig, melyet ő Felsőre küldött nekem, bárkinek megmutathatom. Mindezt csak azért mondok, mert sokan szeretnek pávatollakkal ékeskedni, ha valami szép-ről, ritkaságról van szó. Annyit állítatok, hogy a bizonyos farku és szőrű ebek, majdmind az én ebeim. Erről Európa különböző helyeiről bizonyítványokat is tudok felmutatni. Néhány nap előtt egy úr volt nálam és említé, hogy Stuttgartban látott egy ritka példányt, mely a párisi Jardin d'acclimatations-ból való volt; csakhamar azonban kislét, hogy ez is tölem való. Sokkal becsültebb volt néhány ember, kik ebeimet a híres Schumacher-Bachler ebtenyésztő állatai fölé helyezték, s ezt naplókönyvembe is bejegyzék.“

(—) A pesti nemzeti színház a művészeti czelokra szánt 294 ezer forintból már megkapta a kis subventiót. Harminez ezer forint azonnal folyóvá tétetett a miniszterium részéről, a másik 30 ezer forint havi részletekben fog kifizettni. A 294,000 forintból, a „Reform“ híre szerint, a kolozsvári és budai színház is részesülne némi segélyben. Bár ugy volna.

(—) A „Sz. Egyház“ szerint a pesti nemzeti színházhoz Tóth Vilmos lenne kizemelve intendansul. Az „Ellenőr“ szerint Kis Sándor, debreczeni intendáns kapott volna erre meghívást, de nem fogadta el.

(—) Orosz-Lengyelországban most sajátágos ezeremóniát hoztak be a színházakba. Ha az utolsó felvonás véget ér, a rendőrség bezár minden ajtót s a publicumnak benn kell maradni. A függöny ezután föllebben s a színpadon megjelennek a színészek fekete frakkban, a színésznők fehérben, s tünepélyesen meghajolnak egy megvilágított tableau előtt, mely a czár névbettitűt tünteti föl. A zenekar az orosz néphymnust játszsza, az egész gyűlekezet fölemelkedik és éneklé a hymnust. A rendőrségnek időközben ugyancsak gondja van rá, hogy mindenki énekeljen, s az ajtókat csak a hymnus végeztével nyitja ki. Ennél nagyobb terrorismus csakugyan nem létezik.

— Necrolog M. k. Curia mint semmitő-szék bírāja, M. Csügödi Pap Alajos a maga, és gyermekei Ágnes, kolozsvári k. jog-academiai tanár és jogtudor Brentán Sándor neje, Samu a bécsi egyetemen orvos növendék, Eszter, és Farkas, továbbá gyám leányai Fricai Fekete Zsófia, és Hermin, — valamint a boldogult nő-vérei Fűzy Krisztina al számvevő, Ferentzi Mozesné, — és Fűzy Borbála erdélyi unitárius püspök, és k. tanácsos Kriza Jánosné, végre a többi rokonok nevében mélyen megzomorodott szívvel jelenti forrón szeretett kedves nejeának, leggyöngédebb anyának, és jó testvéreinek homorod karácsonfalvi Fűzy Eszternek élete 48 ik, boldog házassági szövetsége 24-ik évében, folyó évi június 17 én, reggeli 1 órakor, bosszasz szenvedés után történt gyászos kimúltát. Hült tetemei a hű nőnek egy az unitárius vallás szerint folyó évi június 18-án koporsója fölött tartandó rövid könyörgés után estvéli 6 órakor a vasuton Kolozsvárra szállították, és ottan örök nyugalomra helyeztetnek Pest, június 17-én 1870.

KÜLFÖLD.

A „Constitutionnel“, — a „Nordd. Allg. Ztg.“ — nak a St. Gottbard vasútra vonatkozó cikkke alkalmából ezt mondja: „Franciaország csupán azt akarja, hogy a Gotthard-vasút egyedül az általa keresztült metszett semleges államtól függjön, mivel Poroszország teljesen hajlandó ezen semlegességet biztosítani. — a „Nordd. Allg. Ztg.“ méltán biheti, hogy a két ország közti jó viszonyok Momy interpellatioja által nem fognak érinteni.“

Bayonne, jun. 17. Itt igen sok carlista vezér van jelen, kik mozgalmat szándékoznak eszközölni; — azonban bizonyosan belebetétni fognak.

Florence, jun. 17. A solferián emléki tünepélynél e hó 24 én Austria részéről Póliak ezredes, és Franciaország részéről Haye ezredes leend jelen. Alaptalan azon hir, mintba Velencében az Austria ellen szándékol demonstratió miatt több elfogatás történt volna. Felső-Olaszország teljesen nyugodt.

Roma, jun. 17. Azon hir van elterjedve, hogy a pápa jelentékenyen megbetegedett.

Florence, jun. 17. Hirszerint Trani gróf egy tünepélyes okmányban lemondott trónkövetelési jogáról

Az „A. A. Z.“ közli az ellenzéki püspökök tiltakozását a csalhatatlanság feletti általános vita erőszakos félbeszakítása ellen. Ez irat Rauscher bécsi bibornok-érsek tollából származik s 93 aláírással van ellátva. Az 5 ki ülésben adatott át a zsinat elnökségének. Szövege következő:

„Tiszteendő urak!
Magából a zsinatok lényegéből következik, hogy a képesség, valamely szavazathoz az indokokat, melyeken az alapszik, mellékelni nem néhány atya kizárólagos szabadalma, hanem mindeneknek közös joga, és ez annál lelkiismeretesebben megőrandó, minél fontosabb a kérdésben forgó ügy. A legfontosabb ügy azonban azon definitió, mely a keresztény nép elé valamely tant mint istentől ki nyilatkoztatott terjeszt.

Ezen a házszabályokból benntünk megillető jog a general congregatiókban gyakoroltatik, azért a szavazattöbbséggel bírók a vitát felbe nem szakíthatják a nélkül, hogy azon atyák jogát, kik szavazatukat adni óhajtnak, meg ne károsítsanak. Ez azonban megtörtént s ez okból mi önöknek, ki-tűnő és tiszteendő elnökök, ezt tudokra adjuk, hogy tiltakozásunk — az atyák jogai mellett szavazatukhoz indokaikat is mellékelhetni — nyiltan tanúságot tegyen.

Egyébiránt kintűnő tisztelettel maradunk Róma, 1870. június 4.

Legalázatosb és legengedelmesb igaz szolgálói.

Konstantinápoly, jun. 17. Mint állítják, a szultán meglátogatandja az orosz czárt Livádiában. Az egyiptomi trónörökös Bécsét, Berlin, Páris és Londont látogatja meg. — A Porta megegyezett a persa kormánnyal az iránt, hogy a házszabályozásnak három hónap alatt be kell végeztenni.

Washington, jun. 17. A képviselők háza elfogadta az elnöknek azon indítványát, mely szerint az felhatalmaztatnék, hogy a cubai barbár had folytatás ellen remonstráljon és szükség esetében kormányok közreműködését is biztosítsa a végből, hogy a viszálykodó felek a hadviselési törvények tiszteletben tartására bírassanak.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

A közönség köréből. *)

Tisztelet szerkesztő úr! A „Kolozsvári Közl.“ 67-dik száma 288. és 289-dik lapjain olvashatólag ifj. Bodor Bertalan, mint a radna-dombháti fürdő- idény alatt ottan protestáns szellembeni istentisztelet tarthatását megalapítani törekvő társulat jegyzője, az ügy mennyire fejlődésről és minő stadiumban állásáról előterjesztésre; én pedig — mint a társulat pénztárnoka — nyilt számadás közlésére hiyaván fel: szivesen engedek ezen felhívásnak, s örömmel tüdőzőlvén a felhívót, teljes készséggel tezem a következő kivánt

nyilt számadást.
Azonban legyen szabad egy kis történelmi előzménnyel élnem.

1865 ben a radna-dombháti fürdőn néhány református és lutheránus lelkész és tanuló ifjúság is lévén, midőn a természet főnsége, a különböző fürdők élvezetei: séta, tánc s más nemű mulatságok bő anyagi élvezetet nyújtottak, de a szellemi élvezet csaknem egészen nélkülözve volt, augusztus 6-kán, egy vasárnap reggel indítványba hoztam az istentisztelet tartását. A tiszteletes urak, valamint több fürdői vendég is meleg és pártoló kebellet fogadták az indítványt. Horváth István pap-jelölt elvállalta a pap és Sepsi Mihály tiszteletes pedig az énekezetőit teendőket. Én készítettem s rendeztem az imahelyiséget. A fürdői vendégek-szornak harang hiányában trombita harsogása mellett szóval adatott tudára, hogy 11 órakor a meghatározott helyen protestáns istentisztelet fog magyar nyelven tartatni. Ugy lőu: 11 órakor trombita harsant, s háromszori megtűvés után — val-lás és nemzetiség különbség nélkül — igen szép és számos közönség gyűlt egybe az elkészített helyiségbe. Az előrebocsátott kellő és hatást gyakorolt ének után Horváth István — akkor papjelölt tartott igen csinos és buzgó ima után hatásos szónoklatot, az evangélium 38 évig szenvedett beteg- get vevén beszéde alapján.

A templomozás végeztével felhíván a közönséget azon nap emléke megörökítése, s egy a fürdői idény alatt protestáns szellemben tartható templomozás megalapítására, e czélra leendő adakozásra, s aláírást nyitva azonnal igen szép számmal írának alá és adak filléreiket tiszta buzgósággal, hogy „ne tudja balkezed, mit cselekszik jobb kezéd.“

Augusztus 9 kén közgyűlésre hívám meg a tagokat, megjelentek szép számmal, mikor is a közbizalom engemet szerencsétlenített az elnökséggel, a jegyzőséggel Sepsi Mihály urat tisztelet- telen meg.

Constituálva lévén a gyűlés, előterjesztém,

*) Az e rovatban megjelenő cikkekért csak a sajtó- hatósággal szemben vállal felelősséget a Szerk.

mitép eddigelé 61 frt gyűlt a templomozási czélra, mi kedves és örvendetes tudásvn vétetett, s indítványoztatott, hogy az ügy vezetése s fellgyűlé- sére gondnokot; a pénkezelésre pedig pénztárno- kot kell választani. Megválasztatott tehát főgond- noknak ifj. gróf Bethlen Sándor fürdőülajdonos, algonnoknak Chroner Christian törpéni ev. luth. lelkész, pénztárnoknak Csulak Dániel s elhatároz- tatott, hogy a gyűlés tovább folytatattván és 3 évig kamatoztatván, gyarapíttassék; akkor pedig a közgyűlésnek számadást mutatván be, a továbbiól akkor határozzon. Én vállalva a pénztárnokságot, átvettem, a 61 frthoz még járulván 5 frt, összesen 66 frtot.

Tovább folytatván a gyűlés 1868. aug 2 án Radna Dombháton tartott közgyűlés elibe nyujtván számadásomat, az eddigi 6% kamat leszámításá- val tett a töke 113 frt 58 kr.

Ezután szintén folytatván a gyűlést minden fürdői idény alatt, jelenleg tezem a következő nyilt számadást.

Van kamatozó töke, — a kamat is minden év végével tökécsittetvén: 196 frt 36 kr.

Ennek egy évi kamatja 11 frt 78 kr. és így a pénztár állása, a kamatot is a tökéhez téve, 1870. aug. 15-kén tenni fog: 208 frt 14 kr.

Adakoztak pedig eddigelé 1865 ben az ala- kuláskor: Chroner Christian 2 frt, gr. Bethlen Károly 5 frt, gróf Bethlen Gyula 2 frt, gróf Bethlen Béla 2 frt, Sepsi Mihály 2 frt, Sepsi Mihályné 1 ft, Pattantyus Jakab 5 ft, Kézsmárki Elek 2 ft, Varró István 2 frt, Jónás Michael 1 frt, Stark Alajosné 2 frt, Wilhelm Lieb 1 frt, Sohar Marcellin 2 ft, Ernst Rauppenstraus 1 frt, Hügel József 1 frt, Lázár Jakabné 1 frt, Horváth István 2 frt, Losonci György 2 frt, Losonci János 1 frt, Lévi Róza 1 frt, Csulak Dániel 10 frt, gr. Degenfeld Béla 2 ft, Horváth Kálmán 2 frt, Bogdán Lukácsné 3 ft, Bodor Károlyné 2 frt, Czecz Kálmán 1 frt, Carl Fuss 2 frt, Traugott Müller 1 frt, gr. Degenfeld Pál 5 frt. Egy évi 6% kamatja ezen összesen 66 forintnak: 3 frt 96 kr. 1866 ban Josef Fridleiger 1 frt, Flórián Antal 1 frt, b. Bálint Józsefné 1 frt, Bodor Bertalan 1 frt, Fejérvári Károlyné 1 ft. Az előbbi egész összeg egy évi kamatja 4 frt 19 kr. — 1867-ben Friedrich Budacker 5 frt, Banyán Theodor 1 frt, Friedrich Bredt 1 frt, Gál Péter 1 frt, Anton Tschler 1 frt, Maximilián Kafka 10 ft, Gotfried Lang 1 frt, Bodor Bertalan 5 frt, Gotlieb Budacker 3 frt. Az egész összeg egy évi kamatja 6 frt 43 kr. — 1868-ban Flórián Antal 1 ft, Eck Pál 1 frt, ifj. Bodor Bertalan 2 frt, dr. Szűcs Sámuel 5 frt, Kovács Sámuel 1 frt, Vikol Lajos 2 ft, Fejérvári Károly 2 frt, Péterfi Domokos 1 frt, Balogh József 1 frt, Bernád József 1 frt, Cserényi Dániel 2 frt, id. gr. Bethlen Sándor 2 frt, b. In- czédi Luiza 2 frt, Schabell Gottfried 2 frt, Gróf Bethlen Dániel 2 frt, Bertha Textoris 5 frt, gróf Bethlen Kálmán 2 frt, b. Jósika Leó 5 ft, gr. Te- leky Matild 1 frt, gr. Teleky Giza 1 frt, Szv. Cae- rényi Sándorné 5 frt, gr. Bolza Antal 10 frt, gróf Bolza Antalné sz. Brudkovszky Amália 10 ft. Egy évi kamat 10 forint 78 kr. — 1869 ben Textoris Luiza 2 frt, Czecz Gergely 1 frt, Lang Gaeztáv 2 frt, id. Bodor Pál 1 frt. Egy évi kamat 11 forint 78 kr. Összesen: 208 frt 14 kr.

A készpénz tehát 208 frt 14 kr leend f. évi aug. 15 kén. Igért ezenkívül Földvári Józsefné sz. gróf Haller Klára úrnó az Úrasztalára egy terítéket és az úrvacsorához egy, állítása szerint az „Apaí fejedelem idejéből“ való kehelyt. Ifj. gr. Bethlen Sándorné sz. b. Báffy Józsefa úrnó pedig az imaházhoz kellendő gombokat igérete aranyozva.

Ez a kérdéseit úgy anyagi állása. Ezen ügy éber figyelemben tartása és ellenőrzése szempont- jából, két jegyzőkönyv van tőkeletesen egyező: egyik az algonnok Csoma úrnál, a másik a pénztárnoknál.

A magyar és német hir- és élclapok, vala- mint a mulatató olvasó-könyvek megrendelését il- letőleg, nyilatkozni fogok egy más cikkben.

Kolozsvárt, június 12 kén, 1870.

Csulak Dániel.

~~~~~

Nyilttér. *)

A—snek a „K. Közl.“ mult száma „Nyiltte- ré“ ben egy „állítólagos pap“ ellen végezhvtt pí- maszkodására kötelmemnek tartom elapok basábjain is ismételni a „M. Polgár“ pénteki számában, s A—s cikkének megjelenését előzőleg a „K. Közlöny“ szerkesztője előtt is tett ama nyilatkozatomat, hogy a „M. Polgár“ megtámadt adomája ellen sem egy „állítólagos papnak“, sem kivülem bárki másnak, nincs köze.

Egy A—ssal nem feleselgetek. A „megindi- tott“ (?) sajtópör komediáját kíváncsian várom.

Kolozsvárt, június 20 kán, 1870.

Mátrai Ernő.

*) Az e rovatban megjelenő cikkekért csak a sajtó- hatósággal szemben vállal felelősséget a Szerk.

„Victoria“ bizt. társaság Kolozsvártt.

Van szerencsénk az erdélyi t. gazdaközönségnek tudomására juttatni, hogy a folyó időnyre

a jégkár elleni biztosítást

már megkezdettük.

Bizalommal hívjuk fel annál fogva t. feleinket biztosításait az idén is társaságunknál tenni meg, általában pedig a t. gazdaközönséget a „Victoria“-hoz csatlakozni, mely:

1. mint erdélyi társaság a legolcsóbb díjakat szabja s (nem tekintve a lehető káresekre) biztosítóinak

„tiz száztól“

díjleengedést nyújt már a biztosítás megtételénél;

2. központja közelségénél fogva a károkat nem csak késelelem nélkül fe veheti, de azonnal (esetleg már a helyszínen) fizetési is;

3. aratás, illetőleg szüret utáni lejárati váltókra is biztosít;

4. a helységek nézt az eddigőtől eltérő kedvezőbb díjszabályozást hozott be;

5. egész községek tömeges jégbiztosításainál a tavalyi rendkívüli kedvezményeket az idén is megadja;

6. a kárfevéli költségeket egészen maga hordozza, és végre

7. a jégbiztosítással kapcsolatosan azon t. feleknek, kik eddig tüzben nem nálunk biztosítottak, most ha jégbiztosításukkal együtt tüzbiztosításukat is feladják, ez utóbbiak rendes díjából is

tiz százalékos

olenged.

Közlebbi felvilágosítással, szükséges nyomtatványokkal stb. a minden nagyobb helységben felállított ügynökök készségesen szolgálnak.

A „Victoria“ biztosító társaság vezérigynöksége Kolozsvártt, (n-piac, gr. Kemény S.-ház.)

(200) 5-*

(59)

21/6

(5-*)

FEHÉR MELL-SZÖRP

(weiser Brust-Syrup)

több egészségügyi hatóságok s tisztí főorvosok által igazolva,

mindennemű idült köhögések, mellfájások, nátház, elévült rekedtség, torokbántalmak s tüdő-elynkásodás ellen eddig még kielégítő siker nélkül soha nem használtatott! — Ezen szörp mindjárt az első használatnál feltűnően jótékonyan hat, — különösen gőrcsős köhögés és számarhurutnál; elősegíti a nehéz s megaludt nyálkákiköpést, a gégeingert azonnal enyhíti, s rövid idő alatt eltávolítja minden, — még az oly heves és gonosz aszkórköhögést is, s a vérhányást.

Egy kisebb üveg 60 kr., nagyobb üveg 1 frt.

Mayer G. A. W., gyáros Breslauban.

Kapható: Kolozsvártt, Binder K. gyógyszerésznél belső monostorutca a Redout során.

(269)

(1-1)

12stündige Gährung?

Unter obigem abgekürzten Titel ist eine von mir verfasste kleine zeitgemässe Schrift erschienen, welche durch die hiesige Buchhandlung von H. Johann Stein und Ladislaus Demjén für 10 Kreuzer ö. W. oder 2 Stüek fünf xr. Briefmarken zu beziehen ist.

Durch die in einigen hieigen Brennereien angestellten Versuche hat es sich abermals heraus gestellt, dass meine alten und neuen eigenthümlichen Methoden vorzugsweise bei Maischen von Kukurutz, ohne irgend eine Steuer- oder andere Defraudation zu begehen, Gewinn bringend sind. Es dürfte durch diese Methoden bei einer Malz-Ersparung von 20 bis 40 Procent die Spiritus Ausbeute wol in allen Brennereien dieser Gegend bei 24 stündiger Gährung um 3 bis 8, und bei kürzerer Gährzeit oder sehr dicker Maische (30 bis 33 Pfd. auf dem Eimer M. R.) um 4 bis 10 Siebenbürger Grad per Centner, erhöht werden oder die Meischen in den Gährbottichen um 1 bis 3 Extracte Grade besser vergähren.

Meine Reise über Arad nach Pest werde ich bis zum 1-ten Juli c. aufschieben und bin ich bis dahin im Hotel National Z. Nr. 20. persönlich zur Mittags- und Abend-zeit auszutreffen.

Klausenburg den 20. Juni 1870.

Aug. Hamilton

königl. preuss. Lieutenant a. D. Brennerei Boniteur, Techniker für billige Spiritus-Erzeugung, Verfasser mehrerer Schriften über Brennerei, Inhaber einer Verdienstmedaille für wissenschaftliche Abhandlungen u. s. w.

(31)

21/6

(11-12)

Polczer Károly

cs. kir. kivál. szab. pénztárgyára és mulakatossága ajánlja a cs. kir. politechnikai intézettől Bécsben, 1869 november 8-kán, 1615 sz. a. szakértőleg megvizsgált és jelsnek talált, a jelenkor igényeinek tökéletesen megfelelő, elegáns kiállításu

vas-, tüzeléses és betörés ellen biztos

pénz-, könyv- és okmány-szekrényeit,

szekrényeket, íróasztalokat, állványokat sat. valamint mindenféle műzárakat bámulatos olcsó árban.

Gyár:

Bécs, V. ker. Wienstrasse 65.

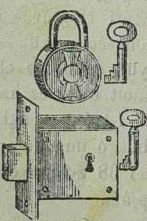
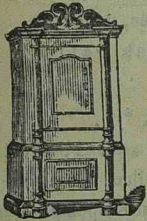
Főraktár:

Bécs, Stadt, Kärntnering 3.

Fiók-raktárak:

Bel- és külföldön.

Arjegyzékek ingyen.

(259)

21/6

(2-6)

Legolcsóbb forrásul

aranyozott cikkek, tükrök, gyertyatartók, képek, valamint minden e szakmába vágó tárgyakat illetőleg, ajánlja magát

Einsiedl J.

aranyozott cikkek gyári raktára

Bécsben, Margarethenstrasse 5 sz.

Elárusítóknak engedék.

Nyavalyatörésben (Fallsucht) szenvedőket

levél általi uton gyógyít a nehezkör valódi orvosa Dr. Killisch O. Berlinben, jelenleg Louisenstrasse N. 45. Eddigélé 100-nál több nyavalyatörést gyógyított meg. (97) (87-156)

Stein Jánosnál megjelent s általa minden hiteles könyvtárunknál kapható:

A vallásos eszmék története.

Főiskolai tanulók s mivelt olvasók számára.

Dolgozta SZÁSZ DOMOKOS,

kolozsvári ev. ref. pap, egyházmegyei jegyző s vallás-tanár.

1-ső füzet. Ára 80 kr.

Czelder Márton működése Rómániában 1861-1869-ig.

Emlékirat; hivatalos okmányok alapján az erdélyi ev. ref. egyházi főtanács megbízásából

irta SZÁSZ DOMOKOS.

Ára 80 kr.

Unitarius irók a XVI. századból.

I-ső kötet:

A nagyváradi Disputatio.

Kiadják: Nagy Lajos és Simén Domokos, tanárok.

Ára füzve 1 frt 36 kr.

Magyar-román zsebszótár

(Dictionariu portativu magiaru-romanu) tanodai és magán használatra.

Irtá BARITIU OCTÁV, gymnasialis tanár Naszódon.

Ára füzve 1 frt.

Gr. Széchenyi István

„BLICK“jének magyar fordítása.

Közli K. PAPP MIKLOS.

I-ső II-dik III-dik és IV-dik füzet. Ára 2 frt.

DEGRÉ A.

A kék vér.

Regény. Ára 1 frt 40 kr.

Stein János könyvkereskedése Kolozsvártt, elfogad előfizetéseket a

„Pápák bűnei“

ezimű három kötetes munkára. Előfizetési ára 3 frt.

Legteljesebb pesti Szakcskönyv a szövegbe nyomott képekkel,

Sz. Hilaire Jozéfa, Kováts Irma, Dorn Anna, Gombos Erzs, s többek után, függelékkel a

magyar-gazdasszony házi kincstára.

Külömbféle házi-, pipere- és illatszerek készítés módja, étszerek fentartása s megjavítása, és egy teljes házi-orvos.

Összeállította ZEMPLENYI ANTONIA.

Ára kötve 2 frt. Diszkrétéshen 3 frt.

Rendeleték tára.

1870-ki folyam, 1-ső és 2-ik füzet.

Igazságügy miniszteri rendelet a telekkönyvi rendtartásnak Erdélyre való kiterjesztése iránt 60 kr.

BÁNHÉGYI.

A felekezeti iskolázatás veszélyei,

és közoktatási törvényünk hiányai nevelési, társadalmi és politikai szempontból. Ára 1 frt.

Teutsch J. B. fűszer-, anyag-, festék-, bőr, gyapot, mag és papírüzlete. Wheeler és Wilson-féle ered. amerikai varrógépek. Howe gépek raklára szabók, cipészek és szíjgyártók számára.

Teutsch J. B. Segesvártt. RAKTÁR cs. kir. kivál. szab.

Teutsch J. B. Segesvártt legelőbbszőr alapított rövidáru roktára, dísz-, porzellán-, tükör-, finom üvegbor- és kéz- mű árukkal egybekötve Nagy lámparaktár.

automat-gőzmosógépekből

Bode Miksa és társa főengedélyestől Európa számára.

Az automat-gőzmosógép minden szövetet megtisztít, legyen az bár a legvastagabb pokrocz, vagy a legfinomabb csipke, minden munka, minden vegyszer nélkül csupán szappan és víz alkalmazásával.

Ruhafacsaró gépek, Mangorlók, Hab- és tejfölverő gépek, Golyókávéegetők, Szab. Laskavágó gépek.

Húsvágó gépek,

burgonya- és almahámzó gépek, cs. kir. szab. narancshámzó gépek, ajánlhatók csinoságuk és izletességük miatt, s egyetlen eszközök a na nacs nedvvesztés nélküli hámozására. Cs. kir. kiv. szab. léghőri vaj-gép kezeséggel, hogy minden évszakban tiszta édes tejből 15 perc alatt vajat ver.

Ezen vajgép megbecsülhetlen előnye, hogy a sovó tökéletes édesnek marad.

Heilbronni gőzfőzőfazekok.

Kávégépek, kávéöröklők, cukortörők, forgó reszelők, különösen torna reszelésre, mert a reszelőpép fedett, s a torna csipőssége nem alkalmatlanodhatik a szemnek.

Arjegyzetek bérmentesen. Használati utasítások ingyen.

A varrógépek házhozszállítása ingyen.

Megrendelések az összeg utánvétele mellett pontosan teljesítettek.

Hirdetmény.

Alóírt ezennel vagyok bator a nagyérdemű közönségnek tudomására hozni, hogy tiszta őszint által indítatva, a nemes közönség kívánalmaira nak tökéletesen megtelelni olajtván, a mai napon

Bécsbe utaztam

a végett, hogy ott, — az itteni piacon elegendő munka-erő hiányában nem eszközölhető nagy mennyiségű, a legizletesebb gyapju kelmékből

legujabb divatu francia férfi-ruha-

neműket személyesen meg rendeljem.

Kolozsvártt, június 18. 1870.

(268)

(1-1)

Kopitunsky Antal. tisztelettel

Demjén László

könyv- mű- és hangjegyekereskedésben

KOLOZSVÁRTT.

Főpiacz:

legujabb könyvek, képek, HANGJEGYEK valamint kintűb

Bécsi zongorák gyári áron folyvást kaphatók.

Az idő pénz.

Egy óra alatt meg lehet 1000 darab fehérnőmüt jegyezni egy elpusztíthatlan, kipörülhetlen

jegyző-tintával,

mi által a hímzés feleslegessé válik, s a fehérneműnek nem árt, és alóírt által ártatva:

1 üveg kitorülhetlen jegyző-tinta 1 frt.

1 fehérnemű-bélyeg 2 betű-el 30 kr.

Ugyanaz monogrammal 80 kr.

1 szám ára darabonként 8 kr.

Korona 40 kr.

1 nyomtató párna ecsettel 10 kr.

1 Metsző munkák a legutányosabban számitatnak. Levőpapír vagy borítók 100-a 55, 65 kr. szines 65 kr. angol bordázott 75 kr. dno angol bordázott 1 frt. borítók a fennebbi árban.

100 darab látogatógéj brisztól 60 kr.

100 darab lak 85 kr. 1000 darab pecsét-bélyeg finom 2 frt. 20 kr.

Megrendelések utánvétel mellett küldendők

Bettelheim papír- és diszárú-kereskedésébe Bécsben, cs. kir. kertmivelési épület.

Elárusítóknak tetemes árleengedést kapnak.